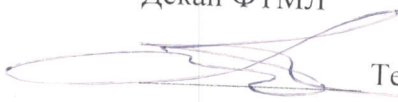

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет транспорту, менеджменту і логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

УЗГОДЖЕНО
Декан ФТМЛ

Тетяна МОСТЕНСЬКА

«01» 06 2023 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з навчальної роботи

Анатолій ГОЛУХІН

«14» 06 2023 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Управління ризиками»

Освітньо-професійна програма: Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування
Спеціальність: 073 Менеджмент

Форма навчання	Семестр	Усього (годин/кредитів ECTS)	Лекції	Практ. заняття	Лабораторні	Самостійна робота	ДЗ / РГР /К	КР / КПр	Форма сем. контролю
Денна:	8	120/4	36	24	-	60	-	-	Диф.залік 8с
Заочна:	8, 9	120/4	8	4	-	108	1 к - 9с	-	Диф.залік 9с

Індекс: НБ-7- 073- 1 / 21-3.14

Індекс: НБ-7-073-13 / 21-3.14

Робочу програму навчальної дисципліни «Управління ризиками» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», навчальних та робочих навчальних планів № НБ-7-073-1/21, РБ-7-073-1/22, № НБ-7-073-13/21, РБ-7-073-13/22 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 073 «Менеджмент» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:

доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств _____

 Ірина ГРАЩЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» спеціальності 073 «Менеджмент» кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № ___ від «___» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»

 Олена ПАЛИВОДА

Завідувач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств _____

 Оксана КИРИЛЕНКО

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету транспорту, менеджменту і логістики, протокол № 5 від «15» 05 2023 р.

Голова НМРР _____

 Ірина ШЕВЧЕНКО

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	5
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	5
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	6
2. Програма навчальної дисципліни	6
2.1. Зміст навчальної дисципліни	6
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	6
2.3. Тематичний план	9
2.4. Завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН)	10
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	10
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	11
3.1. Методи навчання	11
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	11
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті	12
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	12

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Управління ризиками» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форми навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од. та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця з менеджменту організацій і адміністрування.

Метою викладання дисципліни є знайомство з теоретичними основами ризик-менеджменту, оволодіння практикою застосування методів кількісної оцінки ризику в умовах ринкових відносин та прийняття ефективних управлінських рішень в ситуаціях невизначеності та ризику.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

– використовувати сучасні методи діагностики виробничої, комерційної, інноваційної та інвестиційної діяльності на підприємствах різних сфер діяльності;

– аналізувати та синтезувати соціально-значущі проблеми та процеси при плануванні та реалізації змін в роботі підприємства з використанням ефективних механізмів їх реалізації та оцінювати результативність їх впровадження; ініціювати, розробляти, впроваджувати та оцінювати ефективність реалізації інвестиційно-інноваційних проектів стратегічного розвитку підприємства;

– оцінювати потреби організації у розвитку персоналу, брати участь в розробленні інвестиційних проектів з розвитку персоналу, складати кошторис витрат та контролювати правильність використання коштів;

– виявляти інформаційні загрози; визначати відповідність інформаційної діяльності законам України; планувати та організовувати заходи щодо протидії інформаційним атакам

– володіти основами теорії ризику та практичне її використання в великих економічних системах в умовах невизначеності та ризику, теорії прийняття рішень з урахуванням економічного ризику, реалізація яких потребує удосконалення або перегляду стратегії діяльності суб'єктів управління;

– оволодіння знаннями методів оцінки ризиків, які дають змогу оцінити рівень конкретного виду ризику за певним напрямком підприємницької діяльності та визначити конкретні шляхи його зниження.

– вивчення основні підходи до створення організаційних структур управління проектами; основ прийняття ефективних управлінських рішень в ситуаціях невизначеності та ризику.

В результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен набути такі дані компетентності:

– здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

– здатність до аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння аналізувати і структурувати проблему підприємства і розробляти рішення (тобто входження на новий ринок/ринкове середовище);

– здатність виконувати роботу в групі під керівництвом лідера, подібні навички, що демонструють здатність до врахування строгих вимог дисципліни, планування та управління часом;

– здатність організовувати і контролювати виконання виробничої програми, здійснювати дослідження для розробки та реалізації економічної політики підприємства, організації та контролю діяльності;

– здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;

- здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;
- здатність використовувати закони й методи управління підприємством у поєднанні з сучасною світовою практикою ведення бізнесу для прийняття оптимальних управлінських рішень щодо удосконалення діяльності підприємства; ідентифікувати ризики локальних і глобальних ланцюгів поставок, розробляти заходи щодо запобігання ризиковим ситуаціям, впроваджувати міжнародні стандарти безпеки ланцюгів поставок;
- здатність розробляти та оцінювати ризики підприємства, використовувати методи моніторингу ризиків для забезпечення стійкого розвитку організації;
- знання принципів та методів антикризового управління підприємством, що націлене на забезпечення стабільного, успішного господарювання;
- знання моделей розробки та оцінки ризиків підприємства, методів моніторингу для забезпечення стійкого розвитку організації;
- вміння обґрунтовувати управлінські рішення шляхом зниження рівня невизначеності економічних ситуацій та оцінки альтернатив розвитку підприємства; вибирати доцільні заходи з управління виробничими, маркетинговими та фінансовими ризиками;

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має досягти таких **результатів навчання**:

- ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень
- ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
- ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.
- ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- ПРН 19. Знати управлінську термінологію, концептуальні засади менеджменту, вміти використовувати сучасні методи управління підприємствами різних форм власності та сфер діяльності.
- ПРН 20. Знати принципи управління соціально-економічних систем на мікро- і макрорівнях та методів оптимізації процесів управління.
- ПРН 25. Розуміти інструментарій та стратегій діагностування та аналізу різних типів управлінських проблем.
- ПРН 26. Ініціювати, розробляти, оцінювати ефективність та впроваджувати інвестиційно-інноваційні проекти стратегічного розвитку підприємства.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути такі **компетентності**:

- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 20. Здатність до аналізу фінансового, матеріально-технічного, кадрового забезпечення процесу діяльності підприємства.
- ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- ФК 16. Здатність аналізувати економічні явища, на основі отриманих теоретичних знань з менеджменту та економіки.

- ФК 17. Здатність робити оцінку економічної діяльності підприємства і знаходити оптимальні шляхи її удосконалення.
- ФК 18. Здатність розуміти та адекватно використовувати математичні й статистичні методи, які використовуються в економічній та управлінській практиці.
- ФК 19. Здатність незалежно виконувати експерименти а також критично описувати, аналізувати та оцінювати експериментальні дані.
- ФК 22. Здатність здійснювати пошук із залученням різних інформаційних джерел та комп'ютерних технологій, використовувати всю сукупність інформації для розробки альтернативних варіантів та прийняття рішень.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки

Навчальна дисципліна «Управління ризиками» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Антикризовий менеджмент», «Бізнес-планування», «Стратегічний менеджмент», «Управління економічною діяльністю підприємств» та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Проектний аналіз», «Інноваційний менеджмент» та інших.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме: навчального модуля № 1 «Теоретичні засади та загальні положення управління ризиками» та навчального модуля № 2 «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств», кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульних контрольних робіт та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля.

Модуль №1 «Теоретичні засади та загальні положення управління ризиками».

Інтегровані вимоги модуля № 1: Знати: основи аналізу проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію; знати як здійснювати дослідження для розробки та реалізації економічної політики підприємства, організації та контролю діяльності.

Уміти: проводити дослідження на відповідному рівні, знати аналіз та синтез на основі логічних аргументів та перевірених фактів; вміння аналізувати і структурувати проблему підприємства і розробляти рішення (тобто входження на новий ринок/ринкове середовище); уміти виконувати роботу в групі під керівництвом лідера, подібні навички, що демонструють здатність до врахування строгих вимог дисципліни, планування та управління часом; здатність організувати і контролювати виконання виробничої програми, уміти розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.

Тема 1. Функціонування фірм в умовах невизначеності та ризику.

Предмет, методи і задачі дисципліни. Суттєва характеристика фірми. Функціонування фірми в умовах ризику. Внутрішнє і зовнішнє середовище господарювання. Виробничі засоби підприємства. Фінансові засоби підприємства. Виробництво продукції. Фінансові результати діяльності. Поняття повної, часткової невизначеності, повної визначеності. Причини виникнення невизначеності. Ситуація невизначеності і ситуація ризику. Особливості керування в умовах невизначеності. Поняття ризик-менеджменту і його особливості в умовах конкурентної боротьби. Стратегічне управління фірмою в умовах невизначеності.

Тема 2. Ризик та його різновиди. Класифікація ризиків.

Поняття ризику і його різновиди. Сутність ризику і причини його виникнення. Основні риси ризику. Функції ризику. Класифікація ризиків за належністю до країни функціонування господарського суб'єкта, рівнем виникнення, сферою походження, причинами виникнення, ступенем обґрунтованості прийняття ризику, відповідністю припустимим межам, ознакою реалізації ризиків, масштабами впливу, можливістю прогнозування, ступенем впливу на господарські суб'єкти. Специфіка управління ризиками.

Тема 3. Якісний та кількісний аналіз економічного ризику

Крива розподілу імовірності отримання прибутку. Крива розподілу ймовірностей втрат прибутку. Сутність якісного та кількісного аналізу ризиків. Принципи аналізу ризиків. Напрямки аналізу підприємницьких ризиків. Збитки, які виникають в процесі підприємницької діяльності. Методи аналізу ступеня ризику.

Тема 4. Методи кількісної оцінки ступеня ризику.

Статистичний метод, метод аналізу доцільності витрат, метод експертних оцінок. Характеристика експертних процедур, аналітичний метод, метод використання аналогів. Комплексна оцінка ризиків. Імовірність появи випадкової величини, математичне очікування випадкової величини, дисперсія, середньоквадратичне відхилення та коефіцієнт варіації випадкової величини. Характеристика області абсолютної стійкості, нормальної стійкості, області нестійкого стану, критичного стану, кризового стану підприємства на основі кривої економічного ризику. Метод Дельфі. Визначення ключового параметру, вибір чинників впливу, програмування величини ключового параметру. Визначення імовірності досліджуваного проекту на основі оцінок імовірності проектів-аналогів. Прогноз очікуваних характеристик досліджуваного проекту. Визначення можливих втрат підприємства внаслідок реалізації комбінації ризиків.

Тема 5. Ризик і теорія ігор

Моделювання ризику та концепція теорії гри. Теоретико-ігрова модель та її основні компоненти. Творча і формальна складові щодо побудови теоретико-ігрової моделі. Функціонал оцінювання. Матриця ризику. Класифікація інформаційних ситуацій. Критерії прийняття рішень в умовах ризику.

Модуль № 2. «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств»

Інтегровані вимоги модуля № 2: Знати: знати як використовувати закони й методи управління підприємством у поєднанні з сучасною світовою практикою ведення бізнесу для прийняття оптимальних управлінських рішень щодо удосконалення діяльності підприємства; володіти знаннями моделей розробки та оцінки ризиків підприємства, методів моніторингу для забезпечення стійкого розвитку організації;

Уміти: уміти ідентифікувати ризики локальних і глобальних ланцюгів поставок, розробляти заходи щодо запобігання ризиковим ситуаціям, впроваджувати міжнародні стандарти безпеки ланцюгів поставок; мати здатність розробляти та оцінювати ризики підприємства, використовувати методи моніторингу ризиків для забезпечення стійкого розвитку організації; знання принципів та методів антикризового управління підприємством, що націлене на забезпечення стабільного, успішного господарювання; вміння обґрунтовувати управлінські рішення шляхом зниження рівня невизначеності економічних ситуацій та оцінки альтернатив розвитку підприємства; уміти вибирати доцільні заходи з управління виробничими, маркетинговими та фінансовими ризиками;

Тема 1. Організація управління ризиками в процесі підприємницької діяльності

Сутність, зміст та призначення управління ризиками. Принципи управління ризиками. Заходи мінімізації ризику у комерційній діяльності підприємств. Точка беззбитковості і ризик, дерево рішень в управлінні ризиком виробничої (підприємницької) діяльності. Виробничий (операційний) важіль, його сутність та зв'язок з підприємницьким ризиком. Умови застосування. Диверсифікація як метод зниження ризику. Напрями диверсифікації. Мотиви (причини), вигоди (переваги) та небезпеки (ризика) диверсифікації. Запаси і резерви як спосіб зниження ризиків. Формування структури товарного асортименту підприємства за умови мінімізації комерційного ризику. Вибір раціонального господарського стратегічного рішення фірми в умовах невизначеності і ризику з використанням ігрової економіко-математичної моделі. Економічна безпека підприємства. Програма забезпечення економічної безпеки за основними напрямками. Програма отримання та аналізу комерційної інформації. Особливості підприємницьких ризиків у діяльності підприємств сфери послуг. Ризик-менеджмент. Організація ризик-менеджменту на підприємстві. Основні правила ризик-менеджменту. Сучасні підходи в ризик-менеджменті. Етапи інтегрованого ризик-менеджменту. Розроблення програми управління ризиками (ПУР) на підприємстві. Міжнародні стандарти ризик-менеджменту.

Тема 2. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності

Характеристика ризиків у комерційній діяльності підприємства. Сутність комерційних ризиків та їх класифікація. Необхідність урахування фактору невизначеності в комерційній діяльності підприємства.

Тема 3. Характеристика виробничих, маркетингових та фінансових ризиків.

Поняття виробничих ризиків. Категорії виробничих ризиків. Безпосередньо виробничі ризики. Група ризиків, що виникають у процесі розробки стратегії фірми. Постачальницькі ризики. Група ризиків порушення планових термінів. Транспортні ризики і міжнародний стандарт класифікації транспортних ризиків. Поняття маркетингового (реалізаційного) ризику. Безпосередньо збутові ризики. Ризики: недостатньої сегментації ринків збуту; помилково обраного цільового сегмента ринку; помилкового вибору стратегії продажу; неправильної організації й одержання неадекватних результатів маркетингових досліджень; помилкового ціноутворення; невдалої організації мережі збуту і системи просування товару.

Ризики взаємодії з контрагентами і партнерами в процесі організації продажу продукції (послуг). Ризики непередбаченої конкуренції. Поняття фінансових ризиків. Ризики, пов'язані з купівельною спроможністю грошей: валютні, інфляційні, дефляційні. Ризики непередбачених витрат і перевищення витрат на виробництво. Ризики незабезпечення господарської діяльності необхідним фінансуванням.

Тема 4. Методи управління економічними ризиками.

Принципи управління ризиками. Система управління ризиками. Основи профілактики ризиків: диверсифікація та лімітування. Самострахування, як метод зниження рівня ризиків. Страхування ризику. Інформація в системі управління ризиками.

Тема 5. Управління фінансовими ризиками.

Ризики, пов'язані з вкладенням капіталу (інвестиційні ризики): вкладення коштів у виробничу і невиробничу сфери економіки; діяльності фірми на фінансовому ринку. Комплексне управління довгостроковими інвестиціями та оборотним капіталом підприємства. Економічна рентабельність активів підприємства. Антикризове управління фінансами підприємства. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.

Тема 6. Управління інвестиційними ризиками

Специфічна характеристика інвестиційних ризиків. Загальна характеристика інвестиційних ризиків. Класифікація інвестиційних ризиків за рядом ознак: за економічною характеристикою, за періодом виникнення, за формами інвестування, за джерелами виникнення. Сутність та організація якісного та кількісного аналізу інвестиційного проекту з метою встановлення сумарного ступеню ризику. Сутність моделі оцінки капіталовкладень при наявності фактору невизначеності. Дисконтування як метод оцінки ступеня інвестиційного ризику. Класична модель оцінки капітальних активів (метод CAPM). Кумулятивний підхід. Особливості формування інвестиційного портфелю за умов ризикового підприємництва. Характеристика оптимального інвестиційного портфелю та механізм його комплектації з урахуванням впливу ризиків. Оперативне регулювання та реалізація інвестиційного проекту при виникненні ризиків різного походження. Довгострокове інвестування як один з основних елементів національної економічної політики, спрямованої на розвиток промислового виробництва. Ризики в довгостроковому інвестуванні. Основні підходи і засоби управлінського впливу на зниження інвестиційного ризику.

Тема 7. Управління ризиками авіаційній сфері

Основні види ризиків авіаційної галузі. Ризики аеропортів та авіапідприємств. Ризики, пов'язані з процесом митного оформлення. Транспортні ризики. Ризики, пов'язані з основними положеннями зовнішньоекономічного контракту. Ризик вибору і надійності партнера. Страхування авіаційних ризиків в Україні.

2.3. Тематичний план.

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)								
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
9 семестр										
Модуль № 1 «Теоретичні засади та загальні положення управління ризиками»										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.1.	Функціонування фірм в умовах невизначеності та ризику									
		8 семестр								
		9	2	2	5	5	-	-	5	
1.2.	Ризик та його різновиди. Класифікація ризиків	7	2	-	5	5	-	-	5	
1.3.	Якісний та кількісний аналіз економічного ризику	11	2 2	2	5	8	2	-	6	
1.4.	Методи кількісної оцінки ступеня ризику.	13	2 2	2 2	5	7	2	-	5	
1.5.	Ризик і теорія ігор	10	2 2	2	4	5	-	-	5	
1.6.	Модульна контрольна робота № 1	10	2	-	8	-	-	-	-	
	Усього за модулем № 1	60	18	10	32	30	4	-	26	

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль № 2 «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств»									
№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
2.1.	Організація управління ризиками в процесі підприємницької діяльності	8 семестр				9 семестр			
		7	2	2	3	12	-	-	12
2.2.	Методи зниження ризику в різних сферах діяльності	7	2	2	3	12	2	-	10
2.3.	Характеристика виробничих, маркетингових та фінансових ризиків	9	2 2	2	3	12	-	2	10
2.4.	Методи управління економічними ризиками	9	2 2	2	3	12	-	2	10
2.5.	Управління фінансовими ризиками	8	2	2	4	10	-	-	10
2.6.	Управління інвестиційними ризиками	8	2	2	4	12	2	-	10
2.7.	Управління ризиками в авіаційній сфері	7	2	-	4	10	-	-	10
2.8.	Домашня (контрольна) робота (ЗФН)	-	-	-	-	8	-	-	8
2.9.	Модульна контрольна робота № 2	5	-	2	4	-	-	-	-
2.10.	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	2	-	-	2
Усього за модулем № 2		60	18	14	28	90	4	4	82
Усього за 9 семестр		120	36	24	60	90	8	4	82
Усього за навчальною дисципліною		120	36	24	60	120	8	4	108

2.4. Завдання на домашню (контрольну) роботу (ЗФН).

Завдання на контрольну (домашню) роботу з дисципліни «Управління ризиками» виконується у 9-му семестрі, самостійно кожним студентом і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу. Завдання на контрольну (домашню) роботу охоплює всі основні теми дисципліни «Управління ризиками» та виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань у студентів з теорії та методології управління ризиками в бізнес середовищі.

Метою виконання контрольної (домашньої) роботи є засвоєння студентом основ управління ризиками, оволодіння практикою застосування методів кількісної оцінки ризику в умовах ринкових відносин та прийняття ефективних управлінських рішень в ситуаціях невизначеності та ризику.

Питання для виконання контрольної (домашньої) роботи доводяться викладачем до студента індивідуально та виконуються відповідно до розроблених автором робочої програми методичних матеріалів.

Час, потрібний для виконання домашньої (контрольної) роботи (ЗФН) складає 8 годин самостійної роботи студента.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)

Перелік питань та зміст завдань для підготовки підсумкової контрольної роботи (ЗФН), розробляються провідними викладачами та затверджуються протоколом засідання кафедри та доводяться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Методами навчання дисципліни «Управління ризиками» є способи спільної діяльності та спілкування викладача і студентів, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Залежно від джерела знань, під час навчальних занять, як практичних, так і лекційних, використовуються такі методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, дискусія, діалог), наочні (демонстрація, ілюстрація, кейс, презентація), практичні (рішення задач, ділові ігри, мозкова атака).

За характером пізнавальної діяльності, при вивченні дисципліни «Управління ризиками» використовуються: пояснювально-наочний проблемний виклад; частково-пошуковий та дослідницький методи.

За місцем в структурній діяльності використовуються:

- методи організації та здійснення навчальної діяльності, що поєднує словесні, наочні і практичні методи; репродуктивні й проблемно-пошукові; методи навчальної роботи під керівництвом викладача та методи самостійної роботи студентів;
- методи стимулювання та мотивації навчальної роботи, що об'єднали в собі пізнавальні ігри, навчальні дискусії, моделювання рольових ситуацій, створення ситуацій успіху в навчальній роботі, пред'явлення вимог і метод заохочення;
- методи контролю та самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального, тематичного і систематичного контролю.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Балуєва О.В., Гончаров В.М., Ларіна Р.Р. Управління ризиками в логістиці. Навчальний посібник для ВНЗ (рекомендовано МОН України) – Львів: Магнолія, 2021. – 254 с.
- 3.2.2. Аманда Коулман Стратегії кризових комунікацій / Ігор Кривов'язюк, С. Смерічевський, Ю. Кулик. – Харків: Фабула, 2023. – 200 с.
- 3.2.3. Артими-Дрогомирецька З.Б., Негрей М.В. Економічний ризик. Навчально-методичний посібник (рекомендовано МОН України) – Львів: Магнолія, 2021. – 320 с.
- Управління ризиками [Електронний ресурс] : навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» / М. О. Кравченко, К. О. Бояринова, К. О. Копішинська ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 432 с.
- 3.2.4. Ноздріна Л.В., Ящук В.І, Полотай О.І. Управління проектами / Лариса Ноздріна, Валентина Ящук, Орест Полотай // К.: Центр навчальної літератури. – 2020. – 432 с.

3.2.5. Пенцак О., Сулим М., Можировська З. Економічний ризик та методи його вимірювання – Львів: Новий світ- 2021. – 246 с.

3.2.6. ДСТУ ISO 31000:2014 Менеджмент ризиків. Принципи та керівні вказівки.

Допоміжна література

3.2.7. Ковтуненко К.В., Коваленко О.М. Менеджмент зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності// К.В. Ковтуненко, О.М. Коваленко – Київ: Центр учбової літератури, 2022. – 496 с.

3.2.8. Когут Ю.І. Технології блокчейн та криптовалюта: ризики та кібербезпека – Київ: Дакор, 2022. – 316 с.

3.2.9. Когут Ю.І. Кібербезпека та ризики цифрової трансформації компаній – Харків: СІДКОН, 2021. – 372 с.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

3.3.1. Урядовий портал Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua

3.3.2. Міністерство статистики України www.ukrstat.gov.ua

3.3.3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського www.nbuv.gov.ua

3.3.4. Національна парламентська бібліотека www.alpha.rada.kiev.ua

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється у балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модуль № 1		
Виконання завдань на практичних заняттях		
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати до	$56 \times 5 = 25$	-
Виконання модульної контрольної роботи № 1	15	-
Усього за модулем № 1	15	-
	40	-
Модуль № 2		
Виконання завдань на практичних заняттях	8 семестр	9 семестр
Виконання та захист домашньої (контрольної) роботи ЗФН	$56 \times 7 = 35$	$356 \times 1 = 35$
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи № 1 студент має набрати до	-	35
Виконання модульної контрольної роботи № 2	15	-
	25	-
Усього за модулем № 2	60	70
Підсумкова семестрова контрольна робота	-	30
Усього за дисципліною		100

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється у балах

- відповідно до табл. 4.1.
- 4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку. (Додаток 1)
- Залікова рейтингова оцінка** визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.
- 4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.
- 4.4. Сума поточної модульної та контрольної рейтингових оцінок становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS. (Додаток 2)
- 4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та індивідуального навчального плану студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/ Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов.Д, 65/Задов./Е** тощо.
- 4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатка до диплома.

(Ф 03.02-01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	14.06.23	Федоро Микола		

(Ф 03.02-02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки
1.	Грацино Т С.		14.06.23	

(Ф 03.02-04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1.	Грацино Т С.	04.09.23		артикул робота № 29 04.09.23
2.	Грацино Т С.	27.08.24		артикул робота № 10 27.08.24

(Ф 03.02-03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			
1	11, 12					05.06.24	05.06.24

(Ф 03.02-32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				